

2003-01-30

För mer information:

Per-Lennart Börjesson Finanssektionen, 08-452 77 55

Clas Olsson, chefekonom, 08-452 79 05, 070-620 64 17

Maj-Lis Åkerlund, sektionschef, 08-452 77 54

Finns personal till framtidens välfärd?

Hur belönas utbildning och arbetserfarenhet i kommunerna? Får man bättre betalt om man i stället har ett jobb i den privata sektorn? Hur ska ett växande antal äldre kunna erbjudas en omsorg värd namnet om inte fler ungdomar väljer vårdutbildningar? Det är några frågor som diskuteras i två underlagsrapporter till Kommunförbundets långtidsutredning.

Ett huvudresultat i Svenska Kommunförbundets långtidsutredning *Kommunala framtider* som presenterades innan jul var att kommunerna i framtiden kommer att få svårt att upprätthålla samma standard på verksamheten som idag. De sammantagna behoven av kommunal verksamhet väntas växa mer än vad kommunerna på sikt har råd med. Framförallt beräknas behoven av äldreomsorg öka påtagligt.

Möjligheterna att få resurser och behov att sammanfalla är inte enbart en fråga om pengar – det måste också finnas lämplig arbetskraft att tillgå. På sikt krävs allt mer personal för att bland annat behoven av äldreomsorg ska kunna klaras. Denna expansion ska ske på en arbetsmarknad som i övrigt krymper. En varningssignal är att allt färre ungdomar väljer utbildningar med inriktning mot vård och omsorg.

För att närmare belysa de framtida personalfrågorna har två särskilda rapporter skrivits i anslutning till Svenska Kommunförbundets långtidsutredning. Den ena rapporten, "Personalen inom kommunerna – nu och i framtiden", har utarbetats inom Statistiska centralbyrån (SCB) av Ola Nygren och Hans Eriksson. Den andra rapporten, "Den kommunala lönestrukturen – human-kapitalets lönepremier", har författats av Christian Kjellström vid Lärarnas Riksförbund.

SCB har i sin rapport beräknat utbudet av arbetskraft inom olika utbildningskategorier. I beräkningarna förutsätts ungdomarna år efter år fördela sig på olika utbildningar på samma sätt som idag. Dagens låga intresse för gymnasial omvårdnadsutbildning för med sig att tillgången på arbetskraft med sådan utbildning (eller motsvarande äldre utbildning) skulle

forts.

halveras fram till år 2050. Efterfrågan på arbetskraft i kommunernas äldre- och handikappomsorg växer däremot med 70 procent om standarden ska kunna hållas oförändrad.

– Det är svårt att se hur ett växande antal äldre ska kunna erbjudas en äldreomsorg värd namnet om inte intresset för omvårdnadsutbildningar på sikt höjs, säger Clas Olsson, chefekonom på Svenska Kommunförbundet.

De beräkningar som SCB genomfört ska inte ses som prognoser i egentlig mening, men som indikationer på behov av en förändrad struktur i utbildningsvalet – något som i sin tur förutsätter förändringar i olika yrkens inbördes attraktionskraft. Ungdomarnas intresse för en viss yrkeskarriär beror på en mängd faktorer, däribland arbetsmiljö, arbetsinnehåll och yrkets status mera allmänt. Inte minst lönen har betydelse. Den sistnämnda faktorn är ämnet för Christian Kjellströms rapport.

Ett betydelsefullt resultat i Kjellströms analys är att den genomsnittliga lön som erhålls genom ett års ytterligare skolutbildning (den så kallade utbildningspremien) är av ungefär samma storlek bland kommunalt anställda som bland privat anställda. Mellan könen finns dock skillnader. På den privata sidan belönas männens utbildning bättre än kvinnornas. Motsvarande skillnader föreligger inte mellan mäns och kvinnors löner på den kommunala sidan.

– I debatten har hävdats att löneskillnaden mellan kvinnor och män skulle vara större i den offentliga sektorn än på den privata sidan och att utbildning för offentliganställda inte lönar sig, men resultaten i denna studie pekar entydigt i motsatt riktning, avslutar Clas Olsson.